

Kurkowski, Piotr

"Polskie Zjazdy Filozoficzne", red.
Ryszard Jadczyk, Toruń 1995 :
[recenzja]

Studia Teologiczne 14, 409-410

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

***Polskie Zjazdy Filozoficzne*, red.: Ryszard Jadczyk,
Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń
1995, ss. 168.**

Filozofia jest nauką, na którą czyhają liczne niebezpieczeństwa. Jest ona zagrożona zwłaszcza dzisiaj, gdy tylko niewielka grupa ludzi ma z nią żywy kontakt. Próba pokonania trudności, chociaż po części, jest publikacją Wydawnictwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu pod redakcją Ryszarda Jadczyka pt.: *Polskie Zjazdy Filozoficzne*.

W historię powstania tego ważnego tomu, mającego na celu przedstawienie losów idei polskiej myśli filozoficznej na pięciu zjazdach wprowadza nas doskonale napisana *Przedmowa* Lecha Witkowskiego - Dziekana Wydziału Humanistycznego UMK. Dowiadujemy się z niej m.in. o tym, że pomysł stworzenia pracy o historii tych spotkań jest jednym z czynników całej serii działań przygotowawczych do VI Polskiego Zjazdu Filozoficznego stanowiącego początek rekonstrukcji dorobku filozofii polskiej we wszystkich dziedzinach.

Na uwagę zasługuje także informacja, że pozycja ta jest pewnego rodzaju splątą długu wdzięczności wobec prekursora Pierwszego Polskiego Zjazdu Filozoficznego we Lwowie, a zarazem inspiratora szóstego zebrania polskich filozofów Tadeusza Czeżowskiego. To właśnie po lekturze wezwania tego wybitnego uczonego z roku 1919 zrodziła się myśl, aby dokonać kolejnego kroku po powojennych zjazdach w Lublinie i Krakowie. Pomysł ten został podjęty przez UMK w Toruniu i zgłosił on swą kandydaturę aby przeprowadzić jak najbardziej reprezentatywne spotkanie dyskusyjne, ponieważ środowisko to chce świadomie kultywować ideę lwowskiej tradycji akademickiej, a zwłaszcza filozoficznej.

Omawiana praca składa się z 6 zasadniczych części:

Część pierwsza przedstawia cały szereg warunków natury zewnętrznej (politycznej) i wewnętrznej, sprzyjających powstaniu I Polskiego Zjazdu Filozoficznego. Myślą przewodnią tego rozdziału jest informacja, iż inicjatywa ta sięga końca XIX w. i wzięła swój początek ze zjazdów lekarzy i przyrodników polskich. Autor wymienia tu cały szereg przyczyn, które złożyły się na rozwój tej idei, począwszy od przedstawienia środowisk naukowych i wydawanych przez nie czasopism, poprzez syntezę uprawianych wówczas prądów umysłowych aż do całej genezy poprzedzających pierwszy zjazd zebrań organizowanych przez lekarzy, pedagogów, prawników czy socjologów interesujących się filozofią.

Następne części omawiają kolejno poszczególne zjazdy.

I tak część druga prezentuje Pierwszy Polski Zjazd Filozoficzny (Lwów 1923), trzecia - Drugi Polski Zjazd Filozoficzny (Warszawa 1927), czwarta - Trzeci Zjazd Polskich Filozofów (Kraków 1936), piąta - (IV) Ogólnopolski Zjazd Filozoficzny (Lublin 1977) i szósta (V) Zjazd Filozofii Polskiej (Kraków 1987). Poszczególni autorzy: Ryszard Jadczyk, Włodzimierz Tyburski i Ryszard Wiśniewski posłużyli się przejrzystym schematem w przedstawieniu wyżej wymienionych wydarzeń, zawierającym:

1) omówienie czynności organizacyjno - programowych, które wpłynęły na powstanie zjazdu;

- 2) opis przebiegu zjazdu oraz atmosfery obrad;
- 3) ogólną charakterystykę tematyki zjazdów, oraz
- 4) omówienie najważniejszych uchwał, ewentualnie możliwych losów ich realizacji.

Bardzo wartościowym elementem omawianej pracy jest zapewne *Aneks*, zawierający wykaz referatów (w kolejności alfabetycznej) i referatów oraz teksty wystąpień zjazdowych. Autorzy starali się nie tylko je zebrać ale także dokonać ich analizy i opracowania. Dzięki tej podstawie źródłowej materiał zawarty w tym tomie został dobrze udokumentowany i czytelnik, który chciałby się dowiedzieć czegoś więcej o idei polskich zjazdów filozoficznych ma informacje, często rozproszone i trudno dostępne *pod ręką*. Jest to argument przemawiający za dużą wartością tej pozycji. Innym dużym *plusem* jest pojawienie się całej plejady nazwisk osób związanych z ideą zjazdową reprezentujących różne specjalności naukowe.

Jako, że niniejsza praca została wydana jeszcze przed VI Polskim Zjazdem Filozoficznym, który odbył się w dniach 5-9 IX 1995 r. warto byłoby zatrzymać się na chwilę przy tym spotkaniu. Jak już podałem na początku myśl zorganizowania takiej imprezy zrodziła się na UMK w Toruniu po lekturze wystąpienia Tadeusza Czeżowskiego w celu podsumowania osiągnięć polskiej nauki filozoficznej w kontekście filozofii europejskiej. Nazwiska uczonych zawarte w *Programie* wskazują na fakt, iż organizatorzy położyli nacisk na to, że ma to być zjazd ze szczególnym udziałem osób z zagranicy, które nie mogły uczestniczyć w poprzednich tego typu wydarzeniach ze względów politycznych. I tak 803 osoby zostały zgrupowane w 33 sekcje, a podczas odczytów 597-miu referatów prelegenci przedstawili pełny przegląd najważniejszych nurtów i kierunków na tle polskiej tradycji filozoficznej, jak też najważniejszych wydarzeń oraz dokonań filozofii w XX w. Zaakcentowano to, co jest istotne dla rozwoju współczesnej kultury przejawiającej obecnie pewne symptomy głębokiego kryzysu, a mianowicie służba prawdzie (rzetelnie poszukiwać, bronić i dawać świadectwo).

O tym, że było to znaczące wydarzenie w życiu polskiej nauki mogą poświadczyć słowa Papieża Jana Pawła II przesłane na ręce organizatorów: *Ma on (VI Zjazd) charakter wyjątkowy, gdyż po wielu latach ideologicznego zniewolenia umysłów odbywa się w warunkach odzyskanej wolności. W pewnym sensie zamyka dawny i otwiera nowy etap w życiu filozofów polskich*. Widocznym znakiem zaistniałych przemian były m.in. licznie prezentowane na zjeździe ośrodki chrześcijańskiej myśli filozoficznej.

W podsumowaniu, jakiego dokonała 5 I 1996 r. Komisja Nauk Filozoficznych w Warszawie czytamy, że *była to udana impreza, jak to podkreślają uczestnicy zjazdu, obserwatorzy bardziej lub mniej zaangażowani oraz środki masowego przekazu. Zjazd zrealizował postawione przez organizatorów założenia i spełnił pokładane w nim nadzieje, a analiza materiału może stanowić przez długi jeszcze czas źródło twórczej refleksji filozoficznej*.

Sądzę, że autorzy pracy pt. *Polskie Zjazdy Filozoficzne* sprostali postawionemu przez siebie zadaniu, aby w sposób systematyczny przedstawić ideę polskich zjazdów filozoficznych. Wydaje się wielce pouczające prześledzenie problematyki poszczególnych imprez. Zapewne pozycja ta może być doskonałym źródłem informacji dla studentów oraz wszystkich interesujących się filozofią a zwłaszcza jej polskim nurtem.

Piotr Kurkowski